

ἡ δὲ κανονοστοιχία εἰσῆλθεν εἰς στενὴν ὁδὸν ὑπὸ λόφων περιλαμβανομένην, ὅπου οὐδὲ νὰ στραφῇ ἐφ' ἐαυτὴν τῇ ἤτον δυνατόν, οἱ ἄγριοι οὗτοι υἱοὶ τῆς ἐρήμου ἐρρίφθησαν κατ' αὐτῆς μετὰ πάσης τῆς ὁρμῆς τῶν ἵππων των. Τότε ὑπαξιωματικός τις, ὅστις, ἀπουσία τοῦ ἀξιωματικοῦ, εὐρέθη διευθύνων τὰ δύο πρῶτα πυροβόλα, χωρὶς οὐδόλως νὰ θορυβηθῇ, διέταξε τοὺς πυροβολιστάς, ἐπιτείνοντες πάσας των τὰς δυνάμεις, νὰ κατορθώσωσι ν' ἀναβιδάσωσι τὰ πυροβόλα κατ' εὐθείαν εἰς ἓν ἐκ τῶν ὑψωμάτων. Καὶ τῷ ὄντι, ἄνδρες καὶ ἵπποι τὰ ἀδύνατα κατορθώσαντες, ἀνέσυραν τὰ δύο πυροβόλα καθ' ἣν στιγμὴν οἱ Ἄραβες ἦσαν σχεδὸν ἐντὸς τῆς κανονοστοιχίας, καὶ παρέταξαν αὐτὰ εἰς μέρος εὐθετον, ὅθεν μυδροβολοῦντα εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, ἔστρωσαν τάχιστα τοὺς ἡμίσεις ἵππεῖς κατὰ γῆς, οἱ δὲ λοιποὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν· ἀλλὰ καὶ αὐτῶν διωκομένων ὑπὸ τῶν σφαιρῶν, πολλοὶ ἔπεσαν νεκροὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ.

Ὁ ὑπαξιωματικὸς οὗτος ἐτιμήθη διὰ τοῦ σιδηροῦ σταυροῦ πρώτης τάξεως, διότι διὰ τῆς ἀνδρίας καὶ τῆς ἀταραξίας του ἔσωσε τὴν κανονοστοιχίαν.

ΚΕ΄.

Οὕτω λοιπὸν διελθόντες ἐπὶ δύο ὥρας διὰ νεκρῶν καὶ τραυματιῶν, ἐφθάσαμεν περὶ τὸ ἑσπέρας πρὸ τῆς πόλεως Le Mans, καὶ παρετάχθημεν ἐπὶ μικροῦ λόφου ἐντὸς αὐτῆς, εἰς ὃν ἀνέβημεν δι' ὁδοῦ ἐλικοει-

δοῦς. Ἦτον δὲ φοβερά ἡ παράταξις, διότι συνέκειτο ἐκ 15 κανονοστοιχιῶν ἐκ πυροβόλων ἑξ εἰς ἐκάστην, διατεθειμένων κλιμακῆδόν, ὑπεράνω τὴν μίαν τῆς ἄλλης, καὶ ὅλων σκοπευουσῶν πρὸς τὸ ἀντιπέραν ὕψωμα.

Ὁ δὲ στρατὸς εἶχεν εἰσχωρήσει ἐντὸς τῆς πόλεως, καὶ ἐμάχετο κατὰ τὰς ὁδοὺς· καὶ ἐν τῶν πυροβόλων, στηθὲν ἐν τῷ μέσῳ τῆς μεγάλης πλατείας, ἐκανονοβόλει τὰ παράθυρα τῶν περιστοιχιζόντων αὐτὴν ξενοδοχείων, ἅτινα ἦσαν πλήρη Γάλλων στρατιωτῶν, καὶ μέγας ἦτον ὁ κίνδυνος τῶν ἑξ γενναίων πυροβολιστῶν, οἵτινες εὐθυνον τὸ κανόνιον τοῦτο, προσβαλλόμενοι οὕτως ἐκ τοῦ πλησίον.

Ἄλλο δὲ τμήμα τοῦ πυροβολικοῦ ἐσκόπευε κατὰ τῶν ἤδη μακρυνομένων ἀμαξοστοιχιῶν τῶν σιδηροδρόμων, δι' ὧν ἤρχισαν οἱ Γάλλοι ἀποσυρόμενοι, καὶ ἠνάγκαζεν αὐτοὺς νὰ ἐγκαταλείπωσιν ὀπίσω τὸ πλεῖστον τῶν ἐφοδίων καὶ τῶν συσκευῶν των.

Τέλος οἱ Γάλλοι ἔφυγον ἐκ τῆς πόλεως, καταστρέψαντες καὶ τὴν μίαν γέφυραν· τὴν δ' ἄλλην δὲν ἐπρόφθασαν νὰ βλάβωσιν, ὥστε εὐρόντες αὐτὴν σῶαν εἰσῆλθομεν ἡμεῖς κατόπιν των.

Ἀλλὰ ποία σύγχυσις εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ποία ἀταξία! Πανταχοῦ ἔκειντο νεκροὶ ἀναμιῆ μετὰ τετραυματισμένων, καὶ, πλὴν τούτων, φυγάδες τρέχοντες πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις, ἔπιπτον εἰς τὰ γόνατα ἐμπρὸς ἡμῶν, παρακαλοῦντες νὰ μὴ τοὺς φονεύσωμεν. Ἀλλ' ἡμεῖς οὐδ' αἰχμαλώτους νὰ τοὺς συλλά-

βωμεν ἐφροντίζομεν καὶ, ἀφίνοντες τὸν κόπον τοῦτον εἰς τὸ πεζικὸν, καὶ τοῖς ἐπετρέπομεν ἐν γένει νὰ φεύγωσι.

Πανταχοῦ ἀπηντῶμεν προσέτι φορτηγοὺς ἀμάξας πλήρεις παντοειδῶν ἐφοδίων ἃς οἱ ἄνθρωποι εἶχον ἐγκαταλείψει, οἱ δὲ ἵπποι, εἰσέτι ἐζευγμένοι, ἐφαίνοντο ἀποβλέποντες πρὸς ἡμᾶς μετὰ τινος ἐκπλήξεως διὰ τὰ γινόμενα. Πρὸ πάντων δὲ ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα ἀπὸ τοῦ προαστείου εἰς τὴν πόλιν ἦτον τοσοῦτον πεπληρωμένη, ὥστε ἡ διάβασις δι' αὐτῆς ἀπέβαινεν ἀδύνατος, καὶ μόλις τὸ πεζικὸν διὰ μεγάλων δυσκολιῶν, καὶ ἐπιμονὴν καὶ βίαν ἀντιτάττον εἰς τὰ προσκόμματα, κατῴρθωσε νὰ διασχίσῃ αὐτήν.

Δι' ἡμᾶς δὲ τοῦτο ἦτον ἀνέφικτον, δι' ὃ καὶ ἐμείναμεν εἰς τὸ προάστειον, λαβόντες κατοχὴν μεγάλης οἰκίας, εἰς ἧς τὸ μὲν κάτω πάτωμα κατωκίσσαμεν τοὺς ἵππους ἡμῶν, εἰς δὲ τὸν ἐπάνω δόμον κατωκίσσαμεν οἱ ἴδιοι.

Μόνον δ' ἂφ' οὗ συνήλθομεν καὶ ὀπωσοῦν ἡσυχάσαμεν, ἤρχισαμεν ἀναλογιζόμενοι ὅτι ἐν τούτοις πρὸ δύο ἡμερῶν ἦτον ὁ στόμαχος ἡμῶν ἐν ἀργίᾳ, καὶ ἡ φύσις ἤρξατο ἤδη τόσῳ βιαιότερον διεκδικοῦσα τὰ δικαιώματά της, καθ' ὅσον οὐδὲν εἶχομεν νὰ θυσιάσωμεν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ της. Καὶ ὅμως ἦτον ἀναγκαιότατον τοῦτο· δι' ὃ καὶ ἀπεστάλην ἐγὼ περὶ τὸ μεσονύκτιον πρὸς ἀνεύρεσιν λείας.

Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτον ἀπλοῦν· αἱ ὁδοὶ ἦσαν

πλήρεις ἀμαξῶν, καὶ σχεδὸν ἀδύνατον νὰ διέλθω· τὰ παντοπωλεῖα ἦσαν κλειστὰ, καὶ ἀδύνατον νὰ τ' ἀνοίξω· καὶ ὅσα ἄλλοι εἶχον ἀνοίξει ἦσαν προδιηρπαγμένα, καὶ ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ ἐκεῖ οὐδὲ τεμάχιον ἄρτου. Μετὰ ματαίας λοιπὸν προσπαθείας ἐπέστρεφον οἵκαδε ἄπρακτος, καὶ ἀναλογιζόμενος ὅτι καὶ ἡ φύσις αὐτὴ ὀφείλει νὰ ὑποχωρῇ ἐνώπιον τοῦ ΠΟΝ POSSUMUS, ὅτε μὲ περιέμενεν εὐτυχὴς ἀνακάλυψις.

Ὁ δρόμος ὃν διέτρεχον ἦτον στενὸς, καὶ μοὶ ἐκλείετο ὑπὸ φορτηγοῦ ἀμάξης, ἰσταμένης εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ. Ἄλλην δίοδον δὲν εἶχεν, εἰμὴ ὑπὲρ αὐτὴν, καὶ ταύτην ἀπεφάσισα, καί τοι μετὰ βαρείας τῆς καρδίας, διότι πολλάκις αἱ ἀμαξαὶ αὗται περιεἶχον Γάλλους τραυματίας, οἵτινες ναὶ μὲν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶχον ἐκπνεύσει ὑπὸ τοῦ κρύους, ἀλλ' ὦν τινες καὶ ἀκόμῃ ἀνέπνεον.

Ἀνέβην λοιπὸν εἰς αὐτὴν, καὶ μετὰ προσοχῆς βαίνων ἐπροσπάθουν νὰ μὴ πατήσω ἐντὸς, ὅτε, ὡς συνήθως συμβαίνει, ὁ ποῦς μου ὀλισθήσας, εἰσῆλθεν εἰς αὐτήν. Ἀλλ' ἀντὶ μαλακοῦ ἀντικειμένου, ὡς ἐφοβούμην, ἐπάτησέ τι σκληρόν. Ἐκ περιεργείας, καὶ ἴσως καί τινος ἀμυδρᾶς ἐλπίδος, ἔκυψα νὰ ἰδῶ τί ἦτον, καί τοι πάντοτε φοβούμενος μήπως ἦτον ἡ κεφαλὴ δυστυχοῦς τινὸς, καὶ εὔρον ὅτι ἦτον ἀντικείμενον ἦττον τραγικόν, ἦτον... ὅ,τι ἐζήτουν. Ἦτον κιβώτιον μετάλλινον, ὃ λαβὼν εἰς χεῖρας καὶ ἀνοίξας, εἶδα πλήρες τροφῶν τεταριχευμένων καὶ διατηρουμένων εἰς ἄλμην.

Ὅλη ἡ ἄμαξα ἦτον πλήρης τοιούτων κιβωτίων. Ἡ ἀποστολή μου ἐξεπληρώθη. Ὁ ἵππος ἦτον ἐξευγμένος· ἤρκει λοιπὸν νὰ τὸν θέσω εἰς κίνησιν ἵνα φέρω εἰς τὴν κατοικίαν ἡμῶν τὴν ἄμαξαν καὶ τὸ πολύτιμον αὐτὸ φορτίον, μεθ' ὃ δὲν εἶχον ἢ νὰ βοηθήσω τοὺς ὑπερχαρέντας συντρόφους μου εἰς τὴν κατανάλωσιν αὐτοῦ.

ΚΣΤ'.

Ὀλίγας μόνον ἡμέρας ἐμείναμεν εἰς Le Mans ἵνα ἀναπνεύσωμεν ἐκ τῶν τελευταίων κόπων καὶ κακοπαθειῶν, καὶ θέσωμεν πάλιν εἰς τάξιν ὅσα ὁ ἔσχατος ἐναγώνιος ἡμῶν βίος εἶχε συνταράξει. Ἐπειτα δ' ἀνεζεύξαμεν πάλιν πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ, ὃν ἡ ἰσχυρὰ καὶ ἀσφαλὴς χεὶρ τοῦ στρατηγοῦ αὐτοῦ Chanzy εἶχε προφυλάξει ἀπὸ παντελοῦς ὀλέθρου, καὶ ἤρχιζε νὰ ἐπαναφέρῃ πάλιν εἰς τὰς πρώτας δυνάμεις του.

Κατ' ἀρχὰς εἶχομεν φαντασθῇ ὅτι δὲν θὰ εἶχομεν πλέον ἀνάγκην νὰ ἐξέλθωμεν τοῦ Le Mans, φρονοῦντες ὅτι ὁ Γαλλικὸς στρατὸς ἦτον ὅλως κατεστραμμένος. Ἀλλ' ἀφ' οὗ εἶδομεν τὴν ἀπάτην μας, καὶ ἐξεστρατεύομεν πάλιν, ἡ ἐλπίς ἡμῶν ἦτον νὰ καταδιώξωμεν τὸ στράτευμα ἐκεῖνο μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ ἐκεῖ νὰ τὸ συλλάβωμεν. Ὡς ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀνυπόμονοι ἤμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν Ὠκεανὸν, ὥς τελευταῖον τέρμα τῶν ἔργων μας.

